

NAŘÍZENÍ č. 6/2011

Krajské veterinární správy pro Plzeňský kraj

č.j. 2011/1178/KVSP

Krajská veterinární správa pro Plzeňský kraj, Družstevní 13, 301 00 Plzeň, IČ:65392213 (dále také jen „KVSP“), jako věcně a místně příslušný orgán státní správy ve věcech veterinární péče ve smyslu § 47 odst. 1 písm. b) zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „veterinární zákon“), **nařizuje** podle § 49 odst. 1 písm. c), § 54 odst. 1 odst. 2 písm. a) a odst. 3 a § 76 odst. 3 veterinárního zákona t a t o

mimořádná veterinární opatření

při výskytu a k zamezení šíření nebezpečné nákazy - varroázy včel

čl. 1

Úvodní ustanovení

- 1) Mimořádná veterinární opatření se nařizují k ochraně chovů včel na území Plzeňského kraje. Vyšetřením zimní měli byla ve včelstvech u chovatelů majících svá stanoviště na území Plzeňského kraje zjištěna a laboratorně prokázána nebezpečná nákaza – varroáza včel.
- 2) Varroáza včel je podle § 10 odst. 2 veterinárního zákona nebezpečná nákaza, kterou způsobuje roztoč *Varroa destructor*.
- 3) Vzhledem k počtu a rozmístění ohnisků ve všech okresech Plzeňského kraje a rozsahu ochranných pásem se pro celé území Plzeňského kraje stanovuje jednotná nákazová situace a toto území se posuzuje jako *plošně zamořené varroázou včel*.

čl. 2

Vymezení pojmů

Podle tohoto nařízení se rozumí:

- a) chovatelem - chovatelé včel organizovaní v ZO ČSV a neorganizovaní v ZO ČSV,
- b) ohniskem nákazy - stanoviště včelstev, na němž byla zjištěna varroáza a to při nálezů více jak tří roztočů *Varroa destructor* v průměru na jedno včelstvo,
- c) ochranným pásmem - území v okruhu 5 km od ohniska nákazy,
- d) směsným vzorkem - veškerá mčel nebo spad odebraný ze všech úlů jednoho stanoviště včelstev,
- e) ošetřením (léčebným, diagnostickým) - aplikace určeného přípravku v souladu s návodem na jeho použití,
- f) kočováním - činnost chovatele, kdy dochází k dočasnému přemísťování včelstev mimo trvalá stanoviště (zimoviště), která má chovatel zaregistrovaná v ústřední evidenci zvířat.

čl. 3

Ochranná a zdolávací opatření

- 1) **Letní období 2011:**
 - a) Chovatelé včel jsou povinni trvale sledovat zdravotní stav včelstev. Sledování

přirozeného spadu roztočů v období od července do září signalizuje nejlépe vývoj a případné přemnožení jejich populace ve včelstvu. Nedílnou součástí kontroly zdravotního stavu včelstev v tomto období je i zjišťování napadení trubčího plodu tímto parazitem.

- b) Letní ošetření včelstev přípravkem GABON PF 90 mg nebo lékem GABON PA 92 1,5 mg provedou v rámci klinického hodnocení a se souhlasem KVSP ti chovatelé včel:
 - jejichž stanoviště se nacházejí na území, kde při vyšetření zimní měli (únor 2011) mělo více jak 25 % stanovišť průměrný nález více než 3 samičky roztoče *Varroa destructor* v průměru na jedno včelstvo,
 - kde byla diagnostikována vysoká invadovanost trubčího plodu,
 - kde byl průměrný přirozený letní spad roztočů vyšší než 5 samiček denně na jedno včelstvo či je signalizován vyšší stupeň zamoření varroázou prohlídkou včelstev.
- c) Přípravky řady GABON je možné použít až po posledním odběru medu a sejmutí medníků a jeho aplikaci je nutné provést bez zbytečného odkladu.
- d) Ke snížení rizika reziduí se GABON PF 90 mg aplikuje maximálně ve dvou letech po sobě, pak musí následovat jednoletá přestávka nebo záměna za GABON PA 1,5 mg, pro který nejsou z hlediska reziduí žádná omezení.
- e) Při nižším zamoření varroázou použijí chovatelé včel v letním období přípravek FORMIDOL 40 ml - odparné desky s kyselinou mravenčí. Je vhodné a doporučuje se aplikovat tento přípravek již během pozdního jara a po celé léto, pokud teploty dosahují v průběhu dne alespoň 20°C. Páry kyseliny mravenčí pronikají víčky do plodových buněk a ničí zejména vývojová stadia roztoče *Varroa destructor*. Použití FORMIDOLU 40 ml je vhodné zvláště v chovech s výskytem nosematózy nebo zvápenatělého plodu. Páry kyseliny mravenčí napadený plod usmrcují, nutí včelstva k odvíčkování buněk a k odstranění nemocných kukel dříve, než se stanou infekčními. S ohledem na nízkou dávku

účinné látky a krátkou dobu působení nezanechává rezidua v medu, ani ve vosku.

- f) V oblastech s prokázanou rezistencí na pyretroidy se aplikuje FORMIDOL 40 ml (lze i opakovaně v případě nutnosti) nebo vyhrazené veterinární léčivé přípravky na bázi thymolu - Thymovar proužky nebo Apiguard gel. Přípravky na bázi thymolu se aplikují až po posledním vytočení medu, působí dlouhodobě na roztoče po vyběhnutí napadených včel z buněk plástů. Thymol zanechává dlouho typický pach ve včelstvech, který může u slabých včelstev vést k loupeži.

2) Období podzimu a zimy 2011

- a) V období od 10. října do 31. prosince 2011 provedou chovatelé včel trojí ošetření všech včelstev přípravkem VARIDOL 125 mg/ml. Ošetření se provede fumigací nebo aerosolem dle návodu stanoveného výrobcem léčebného přípravku. Doporučené intervaly mezi jednotlivými ošetřeními jsou 14 – 21 dní. Při druhém a třetím ošetření nesmí být ve včelstvech zavíčkovaný včelí plod. Pokud tam plod je, odstraní se vyřezáním nebo rozdrásáním tak, aby přítomní roztoči byli zpřístupnění účinným látkám z použitých přípravků. Poslední ošetření je vhodné provést aerosolem a to i v prosinci, kdy jsou včelstva s největší pravděpodobností bez plodu. Při použití acetonu lze aerosol aplikovat do teploty -5 °C.
- b) U všech včelstev musí chovatelé před prvním ošetřením vložit na dna úlů podložky, které celé dno pokryjí. Podložky se vždy po ukončení diagnostického odběru spadu nebo po ukončení léčby (ošetření) řádně ometou, očistí a vrátí zpět na dno úlu. Po posledním ošetření před odběrem zimní měli se doporučuje interval mezi ošetřeními a ometením v délce 7 dní.
- c) Po provedené podzimní léčbě musí chovatelé zajistit povinné vyšetření zimní měli z každého stanoviště včel. **Směsné vzorky zimní měli se odeberou a odevzdají k vyšetření nejpozději do 15.02.2012** zdravotnímu referentovi územně příslušné ZO ČSV. Zimní měl nesmí být po odběru přesívána přes síta s otvory menšími než 4 mm, aby mohl být při vyšetření zachycen i eventuelní výskyt malého úlového brouka *Aethina tumida*. Mezi očištěním podložek po posledním ošetření a odběrem směsných vzorků měli určených k vyšetření na varroázu musí být zachován interval 30 dnů.

3) Jarní období 2012:

Předjarní ošetření včelstev se provede v tomto rozsahu:

- a) V oblastech, kde nebyla prokázána rezistence roztočů na pyretroidy:
- pokud nebyl splněn rozsah nařízených opatření pro období podzimu a zimy 2011 se provede do 15.01.2012 další

zimní léčebné ošetření aerosolem místo nátěru plodu,

- v okresech s výskytem hromadných úhynů včelstev se předjarní ošetření provede celoplošně,
- u všech včelstev na stanovištích s průměrným nálezem více než 3 samičky *Varroa destructor* ve směsných vzorcích zimní měli.
- v ZOČSV, ve kterých procento stanovišť bez nálezu nedosáhlo 25% všech vyšetřovaných vzorků.

Předjarní ošetření zahrnuje nátěr vícekrát zavíčkovaného plodu vodní emulzí přípravku M-1 AER 240 mg/ml, spojený s fumigací přípravkem VARIDOL 125 mg/ml. U stanovišť s podlimitním nálezem lze provést předjarní ošetření jen se souhlasem KVSP.

b) V oblastech s prokázanou rezistencí roztočů na pyretroidy:

- nepoužije se nátěr plodu, ale provede se dvojitě ošetření VARIDOLEM 125 mg/ml v intervalu 10 dní a popřípadě i ošetření FORMIDOLEM 40 ml. Jarní ošetření (kromě ošetření FORMIDOLEM 40 ml) musí být ukončeno nejpozději do 15.4.2012.

- 4) Ošetření včelstev se smí provádět pouze přípravky zaregistrovanými v České republice. Jejich použití mimo období stanovená tímto nařízením je zakázáno. Volně prodejně jsou veterinární léčivé přípravky FORMIDOL 40 ml, Apiguard a Thymovar.
- 5) ZO ČSV nahlásí do 15. ledna 2012 KVSP chovatele a počty včelstev, jejichž stanoviště jsou v obvodu ZO ČSV a která ZO ČSV neošetřovala. Do 1. března 2012 nahlásí ZO ČSV chovatele, kteří nedodali zimní měl k laboratornímu vyšetření.
- 6) Při úhynu nebo likvidaci včelstva z důvodu varroázy je chovatel povinen:
- a) úl ihned uzavřít tak, aby se zabránilo vnikání včel,
 - b) všechny plásty včetně plodových vyvařit na vosk,
 - c) prázdný úl a použitelné rámy řádně mechanicky očistit a dezinfikovat horkým 3 % louhem sodným nebo vyžehnutím. Použitelné jsou až po uplynutí 10 dnů a opláchnutí pitnou vodou.
- 7) Neobsazené úly i další chovná zařízení musí být zbaveny včelího díla a celoročně zajištěny proti možnému vnikání včel.
- 8) **Pozorovací doba trvá 12 měsíců** od nařízení těchto mimořádných veterinárních opatření. Nákaza se prohlásí za zdolanou, jestliže se ve směsném vzorku zimní měli odebraném následujícího roku v ohnísku nezjistí původce této nákazy.

čl. 4
Přemísťování včelstev

- 1) V souladu s ustanovením § 134 odst. 1 vyhlášky MZe č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, v platném znění, může být **trvalé** přemístění včelstev povoleno jen do oblasti se stejnou nebo horší nákazovou situací. Přesunuta mohou být pouze včelstva vyšetřená na varroázu a léčebně ošetřená na základě stanovených ochranných a zdolávacích opatření a v souladu s nimi. V rámci Plzeňského kraje jsou trvalé přesuny včelstev vázány na písemný souhlas KVS pro Plzeňský kraj, který vydá její územní pracoviště dle místa původu včelstev. Mimo území kraje lze trvalý přesun včelstev uskutečnit na základě předchozího souhlasu územně příslušné KVS dle stanoviště nabyvatele a přemísťovaná včelstva musí být doprovázena veterinárním osvědčením vystaveným veterinárním inspektorem KVSP dle místa původu včelstev.
- 2) Přesun včelstev **kočováním** lze uskutečnit na základě písemného souhlasu KVSP v rámci okresů tohoto kraje a při splnění následujících podmínek:
 - a) obecně do oblasti o stejné nákazové situaci, přičemž za horší nákazovou situaci se považují oblasti (ohniska a jejich ochranná pásma, event. vyhlášené úseky hraničních pásem) s potvrzeným výskytem rezistentních roztočů a to bez ohledu na intenzitu a extenzitu zamoření,
 - b) byla-li všechna včelstva na trvalém stanovišti vyšetřena laboratorně na varroázu a dále laboratorně na mor včelího plodu a to s negativním výsledkem,
 - c) přesun kočováním je možné uskutečnit, byla-li včelstva vyšetřena a léčebně ošetřena ve vztahu k varroáze, přičemž ve směsném vzorku měli nebyli zjištěni více než 3 roztoči v průměru na jedno včelstvo. V jednotlivých případech může být přesun povolen, i když počet roztočů přesahuje tuto hranici a chovatel prokáže, že všechna včelstva na stanovišti byla ošetřena v předjaří nátěrem plodu a fumigací,
 - d) kočující včelstva musí být neprodleně po každém návratu po 1. červnu z kočovného stanoviště (na trvalém stanovišti nebo na dalším kočovném stanovišti) preventivně přeléčena a to FORMIDOLEM 40 ml (pokud se návrat uskuteční před posledním vytočením medu) a GABONEM PF 90 mg nebo lékem GABONEM PA 92 1,5 mg (pokud se návrat uskuteční po posledním vytočením medu a nejde o oblast s rezistencí roztočů). V rezistentních oblastech se provede ošetření FORMIDOLEM 40 ml, v případě silného napadení i opakovaně.

čl. 5
Ošetřování včelstev v ekologickém zemědělství

- 1) Do výskytu tří roztočů včetně v průměru na jedno včelstvo v rozboru zimní měli a do výskytu tří roztočů včetně v denním spadu za období 15.07.–15.09.2011 nemusí ekologický chovatel včel používat žádná léčiva.
- 2) Včelstva na stanovišti, u nichž v rozboru zimní měli byli zjištěni více než 3 roztoči v průměru na jedno včelstvo je nutné ošetřit přípravkem FORMIDOL 40 ml (účinná látka kyselina mravenčí) případně po ukončení období snůšky na konci léta lze použít vyhrazené veterinární léčivé přípravky na bázi thymolu. Dále lze využít registrovaná léčiva na bázi kyseliny mravenčí, mléčné, octové a šťavelové a mentholu, eukalyptolu nebo kafru.
- 3) V době od 15.07. do 15.09.2011 sleduje chovatel u všech včelstev v týdenních intervalech přirozený spad roztočů a při nálezů více než tří roztočů v průměru na 1 včelstvo léčí včelstva přípravky uvedenými v bodě 2 tohoto článku.
- 4) Ekologický chovatel každoročně obmění nejméně jednu třetinu používaných plástů a v okolí dohledává a odstraňuje včelstva divoce žijící.
- 5) Chemické přípravky k ošetření včelstev lze použít na základě nařízení KVSP při zvýšeném výskytu roztočů. Včelstva takto léčená se z produkce bioproduktů vyloučí.

čl. 6
Zvláštní opatření

Chovateli, který u svých včelstev nezajistí nařízení ošetření a vyšetření na varroázu, nebo která budou přesunuta bez souhlasu KVSP, nařídí KVSP v souladu s § 13, § 15, § 49 odst. 1 písm. d), § 54 a § 67 odst. 5 veterinárního zákona zvláštní ochranná a zdolávací opatření spočívající zejména v:

- a) odběru vzorku měli k vyšetření těchto včelstev na varroázu na náklady chovatele,
- b) při pozitivním výsledku rozhodne KVS pro Plzeňský kraj buď o provedení léčby na náklady chovatele, pokud to roční období dovoluje, nebo nařídí utracení včelstev jako zdroje nebezpečné nákazy.

čl. 7
Poučení o nákaze

Varroáza je nebezpečné parazitární onemocnění včel a včelího plodu, které vyvolává roztoč *Varroa destructor*. Roztoč napadá včelí plod, nejčastěji trubčí, na kterém se rozmnožuje a dospělé včely. Roztoč může být přenašečem virových, bakteriálních a plísňových onemocnění včel a včelího plodu. Pokud není včelstvo včas léčeno účinnými přípravky, dochází k jeho úhynu. Nákaza se šíří především nakaženými trubci, včelami a roji. Významnou roli v šíření nákazy hraje nedisciplinovanost některých chovatelů včel. Diagnóza se stanoví klinickým vyšetřením, zejména zavičkováním trubčího plodu a laboratorním vyšetřením spadu-měli.

čl. 8
Sankce

- 1) Kontrolu dodržování povinností stanovených tímto nařízením budou provádět ve smyslu § 52 odst. 1 písm. a) veterinárního zákona orgány veterinární správy příslušné podle § 47 odst. 1 písm. b) a § 49 odst. 1 písm. c), d), g) a x) citovaného zákona.
- 2) Porušení povinností stanovených tímto nařízením fyzickými osobami, kteří nejsou podnikatelé, bude postihováno jako přestupek podle § 71 odst. 1 písm. j) veterinárního zákona.
- 3) Porušení povinností stanovených tímto nařízením právníckými osobami nebo podnikajícími fyzickými osobami, bude postihováno jako správní delikt podle § 72 odst. 1 písm. m) veterinárního zákona.

čl. 9
Přechodná a závěrečná ustanovení

- 1) Platnost případných dalších mimořádných veterinárních opatření nařízených Krajskou veterinární správou pro Plzeňský kraj k ochraně chovů včel v souvislosti s výskytem nebezpečné nákazy – moru včelího plodu, není tímto nařízením dotčena.
- 2) Nařízená mimořádná veterinární opatření budou zrušena nejdříve po jejich úplném zavedení, a pokud nákazová situace v chovech včel bude příznivá. Se zřetelem na průběh nákazy, její šíření a v souladu s poznatky veterinární vědy a s požadavky veterinární legislativy mohou být některá z nich změněna nebo ukončena dříve.
- 3) Náhrada nákladů a ztrát vzniklých v souvislosti s nebezpečnými nákazami se řeší dle veterinárního zákona.

čl. 10
Účinnost nařízení

- 1) Toto nařízení nabývá platnosti a účinnosti dnem jeho vyhlášení, jímž je první den jeho vyvěšení na úřední desce Krajského úřadu Plzeňského kraje.
- 2) Nabytím účinnosti tohoto nařízení se ruší Nařízení č. 1/2010 Krajské veterinární správy pro Plzeňský kraj č.j.: 2010/1216/KVSP ze dne 25.03.2010.

V Plzni dne 10.5.2011.

MVDr. Richard Bílý v.r.
ředitel KVS pro Plzeňský kraj

Rozdělovník:

Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor životního prostředí
Městské a obecní úřady Plzeňského kraje
Český svaz včelařů, okresní výbor: Domažlice, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany, Tachov
Agentury pro zemědělství a venkov v Plzeňském kraji
Krajská agentura pro zemědělství a venkov Plzeň
SVS-ČR, odd. pro řešení krizových situací, Brno
Komora veterinárních lékařů

Vyvěšeno na úřední desce dne: 13. 5. 2011

Sejmuto z úřední desky dne: 31. 5. 2011